

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ GIDA İŞLETMELERİNİN GELİŞİMİ İÇİN KULLANILABİLECEK AB FONLARI VE AB HİBE PROJELERİ

Sibel TAN¹ Taner KUMUK² Duygu AKTÜRK³

Özet

AB'ne üyelik sürecinde ülkeler aday ülke olarak kabul edildikten sonra "Katılım Öncesi Finansman" çerçevesinde mali araçlarla ve fonlarla ekonomik ve sosyal alanlarda desteklenerek AB'ye uyum süreci hızlandırılmaktadır.

Ayrılan bu fonların kullanımı AB hibe projeleri ile mümkün olmaktadır. Kırsal alanda küçük ve orta ölçekli gıda işletmelerinde tarım ve sanayi arasında entegrasyonun güçlendirilmesi, bu işletmelerde pazar etkinliğinin artırılması, kırsal ekonominin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi, kadın ve genç nüfusun istihdam olanaklarının artırılması, alternatif gelir kaynaklarının yaratılması bu tip projelerin en önemli amaçları arasındadır.

Bu çalışmada kırsal kalkınma projeleri kapsamında gıda işletmelerinin söz konusu fonlardan nasıl faydalanabileceği, bu fonlardan faydalanabilmek için hazırlanabilecek projeler, proje döngüsü, proje yönetimi hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gıda İşletmeleri, AB Fonları, AB Hibe Projeleri, Proje Süreci Yönetimi

THE EU FUNDS FOR THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MIDDLE SCALE FOOD FIRMS AND THE EU GRANT PROJECTS

Abstract

In the membership process to the EU, after being accepted as candidate countries, the harmony process of the candidate countries to the EU is accelerated by supporting in the economic and social areas with fiscal instruments and funds in the context of "pre-participation aid".

¹ Dr. Çanakkale Tarım İl Müdürlüğü, Destekleme Şubesi, sibeltan17@gmail.com

² Prof. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, tkumuk@comu.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, akturk@comu.edu.tr

The use of these funds is possible with the EU grant projects. The strengthening of integration between agriculture and industry in the small and middle scale firms in rural areas, increasing market efficiency, strengthening and diversifying of rural economy and increasing employment opportunities for women and young population and creating alternative income resources are the most important objectives of such projects.

This study examines the opportunities of food firms driving benefits from such funds, projects to get benefits from these funds, project cycle and project management.

Key Words: Food Firms, the EU Funds, the EU Grant Projects, Project Cycle Management

1. GİRİŞ

AB, pazar ekonomisi konusunda aynı temel değerleri taşıyan ülkelerle özellikle ekonomik alanda işbirliği yapan bir birliktir. Bu gün 27 ülke AB'ne üye olup, Hırvatistan, Makedonya ve Türkiye tam üyeliğe aday ülke statüsündedirler. AB ile ilişkilerimiz 12 Eylül 1963'de Ankara Anlaşması ile başlamış, 10 Aralık 1999 tarihinde Helsinki Zirvesi ile Türkiye tam üyeliğe aday ülke olarak kabul edilmiştir. Tam üyelik müzakereleri 3 Ekim 2005 tarihinde, tarım ile ilgili müzakereler ise 5 Aralık 2005 de başlamıştır (<http://www.abgs.gov.tr>).

Ekonomik bir bütünleşme hareketi olan AB'nin Roma Antlaşmasından itibaren en önemli hedeflerinden biri üye ülkeler ve aday ülkeler arasında ekonomik ve sosyal farklılıkların giderilmesi olmuştur. Bu amaçla AB'nin kuruluş yıllarından itibaren Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Avrupa Sosyal Fonu, Tarımsal Garanti ve Yönverme Fonu gibi fonlarla ülkeler ve bölgeler arası gelişmişlik farkları giderilmeye çalışılmıştır (Ayyıldız vd.,1997).

Helsinki Zirvesinde Türkiye'ye yapılacak mali yardımların Avrupa Akdeniz İşbirliği programı (MEDA), Gümrük Birliğini Geliştirmesi için Avrupa Stratejisi Programı, Ekonomik ve Sosyal Kalkınmanın desteklenmesi için Avrupa Stratejisi Programı vasıtasıyla yapılacağı ifade edilmiştir. Ancak AB'nin mali yardım mekanizması, 2007-2013 yıllarını kapsayan yedi yıllık bir dönem için yeniden tanımlanmıştır. "Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for pre-Accession- IPA)" olarak tanımlanan bu yeni uygulamayla, AB aday ve potansiyel aday ülkelere yönelik mali yardım mekanizmasını tek bir hukuki çerçevede bir araya getirmiştir (Gösterici ve Ormanoğlu 2007).

Yeni Katılım Öncesi Araç (IPA), kurumsal yapının güçlendirilmesi, bölgesel ve sınır ötesi işbirliği, bölgesel kalkınma, insan kaynaklarının geliştiri-

rilmesi ve kırsal kalkınma alanlarına odaklanacaktır. IPA, söz konusu ülkelere (aday ülkeler Hırvatistan, Türkiye ve Makedonya, potansiyel aday ülkeler ise Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ ve Sırbistan) 2007-2013 arasında kabul edilen bütçe uyarınca 11.468 milyar € değerinde mali yardım sağlayacak, yardım miktarı aynı süre içinde yıldan yıla artış gösterecektir (<http://www.ikv.org.tr>).

Avrupa Komisyonunun 2007 yıllık raporunda Türkiye'ye 2007-2009 yılları arasında IPA bileşenleri kapsamında ayrılacak fonlar Çizelge 1'de gösterilmiştir.

Çizelge 1: Mali Çerçeve Kapsamında Türkiye'ye Yapılacak Mali Yardımların IPA Bileşenleri Bazında Dağılımı (Milyon Euro)

IPA Bileşeni	2007	2008	2009	Toplam
Kurumsal yapılanma	252.2	250.2	233.2	735.6
Sınır Ötesi İşbirliği	6.6	8.8	9.4	24.8
Bölgesel Kalkınma	167.5	173.8	182.7	524.0
İnsan Kaynakları Gelişimi	50.2	52.9	55.6	158.7
Kırsal Kalkınma	20.7	53.0	85.5	159.2
TOPLAM	497.2	538.7	566.4	1.602.3

Kaynak: Commission Decision C (2007) 1835 of 30.04.2007

Çizelgede görüldüğü gibi toplam fonlar içerisinde kırsal kalkınma için ayrılması düşünülen oran 2007 yılında %4, 2008 yılında %9.8, 2009 yılında ise %15 olarak planlanmaktadır. Bu rakamlar kırsal kalkınma için ayrılan fonların yıllar itibariyle giderek artacağını göstermektedir.

Bilindiği gibi Türkiye'nin tam üyelik stratejisinin belirlendiği I. Katılım Ortaklığı Belgesi (KOB), 8 Kasım 2000 tarihinde açıklanmış olup, AB'nin Türkiye'den kısa ve orta vadeli istekleri bu belgede belirlenmiştir. KOB'de orta vadede yerine getirilmesi gereken birinci öncelik tarımsal ve kırsal kalkınma politikaları ile ilgili müktesebat için hazırlıkların tamamlanması olarak yer almıştır (Tan vd. 2004). Son Olarak 26 şubat 2008 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayınlanan IV. KOB'nin 11. maddesinde de AB gerekliliklerine göre akredite olmuş Kırsal Kalkınma Ajansının kurulmasının gerekliliği vurgulanmıştır (www.dtm.gov.tr).

Ayrıca Devlet Planlama Teşkilatı Dokuzuncu Kalkınma Planı, Kırsal Kalkınma Politikaları Özel İhtisas Alt Komisyonu Raporunda Ülkemizin 2013 yılı için "Kırsal Kalkınma Vizyonu" tanımlanmıştır. Buna göre "Kırsal Nüfusun Yerinde İstihdamını ve insanca yaşama koşullarına erişimini sağlamak için; kendi gücüne dayandığı, doğal ve kültürel varlıkları koruyarak yararlandığı, etkin yaygın ve sürdürülebilir kalkınmanın bütünlük içeren

katılımcı bir yaklaşımla gerçekleştirildiği bir Türkiye'' olarak benimsenmiştir (Anonim 2006).

Dolayısıyla Türkiye'nin kırsal kalkınma konusunda gelecekteki vizyonu ve AB tarafından aktarılan fonların etkin bir şekilde kullanımı, AB hibe programları kapsamında hazırlanacak uygun formattaki projeler ile mümkün olacaktır. IPA'nın kırsal kalkınma bileşeni çerçevesinde kırsal alanda küçük ve orta ölçekli gıda işletmelerinde tarım ve sanayi arasında entegrasyonun güçlendirilmesi, bu işletmelerde pazar etkinliğinin artırılması, kırsal ekonominin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi, kadın ve genç nüfusun istihdam olanaklarının artırılması, alternatif gelir kaynaklarının yaratılması bu tip projelerin en önemli amaçları arasındadır.

Daha önceki dönemlerde ülkemize aktarılan fonların önemli bir kısmının kullanılmayışı, AB formatında proje hazırlama ve uygulama kapasitesinin yetersizliği konunun önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada kırsal kalkınma projeleri kapsamında gıda işletmelerinin söz konusu fonlardan nasıl faydalanabileceği, proje döngüsü ve proje yönetimi, mantıksal çerçeve yaklaşımı, içsel analizler (paydaş analizi, sorun analizi, strateji analizi, kaynak analizi), kısaca hibe proje çağrılarının sistematığı, metodolojisi uygulama usul ve esasları konusunda bilgi verilecektir. Ayrıca Tarım Bakanlığınca uygulanan kırsal kalkınma projeleri formatı örnek olarak verilecektir.

2. PROJE DÖNGÜSÜ VE YÖNETİMİ

Kalkınma planlarında öngörülen makro hedeflere ulaşabilmek için gerekli finansmanın sağlanmasının yanı sıra, iyi hazırlanmış ve uygulanabilecek yatırım projelerine de gereksinim vardır. Planlı kalkınma; yatırımların gelişigüzel değil, etkili bir biçimde ve belirli hedeflere yönelik olarak gerçekleştirilmesi ile mümkündür. Özellikle az gelişmiş ülkelerde çok kıt bir kaynak olan sermaye faktörünün iyi kullanılması, çok sayıda projenin varlığına ve bu projeler arasında seçim yapma olanaklarına bağlıdır (Yurdakul 2007).

Proje; yapılacak herhangi bir ekonomik faaliyetin, yatırımın amacını faaliyet alanını, detayını, gerektirdiği masrafı, yaratacağı faydayı önceden gösteren ve böylece alternatif yatırımlar arasında seçme imkanı veren ve uygulamaya esas teşkil eden bir dokümandır (Erkuş ve Rehber 1985).

Projelerde başarı sağlayabilmek için proje sürecinin tüm aşamalarında uluslar arası kabul gören bazı kalite kriterlere uymak gerekir. Aksi takdirde yukarıda bahsedilen fonlardan yeterince faydalanılamayacağı gibi kıt ve alternatif kullanımlı kaynaklar da etkin bir şekilde kullanılmayıp israf edilmiş olur.

Proje yönetimi metodolojisinin amacı, AB formatında projelerin standart bir metod ve yöntemle, disiplinli, iyi yönetilen, belirli bir bütçe ve zaman kısıtı altında gerçekleştirilmesidir (European Commission, 2004)

Kısaca özetleyecek olursak Proje Süreci Yönetimi (Project Cycle Management – PCM); proje hazırlama, uygulama ve değerlendirmede Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı temelini dayanan, yöntem ve kuralları uygulama eylemidir. Yani proje bir belge, süreç işlemler dizisi, yöntem ise uygulama eylemidir (Yurttaş vd., 2006).

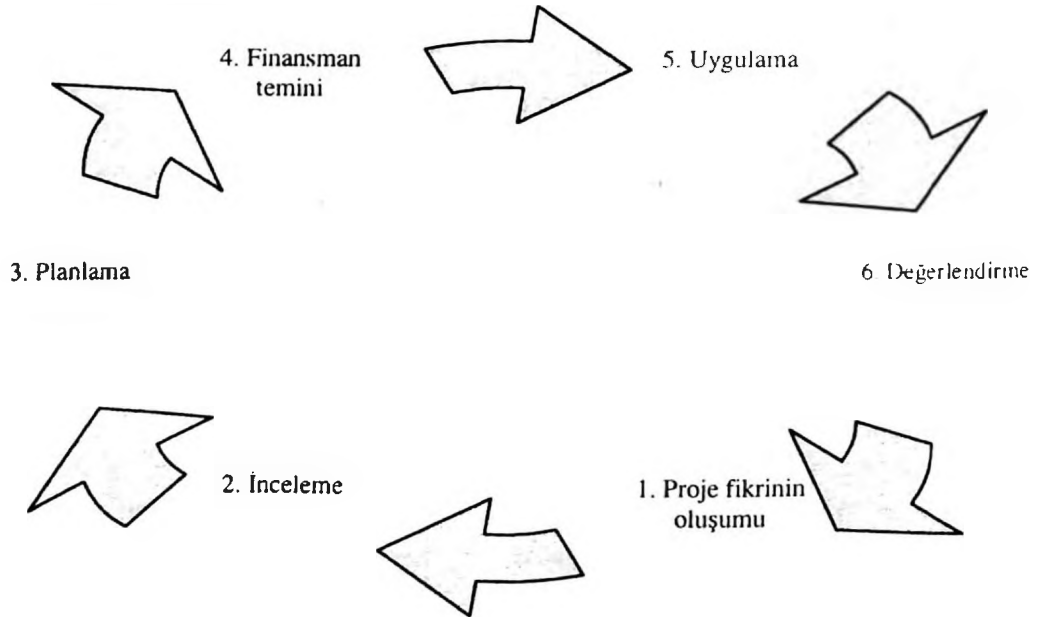
Klasik projelerde sıkça görülen eksiklikler şöyle sıralanabilir.

1. Mevcut durumun yetersiz analiz edilmesi,
2. Projelerin hedef grupların ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamaması,
3. Stratejik çerçevenin belirsizliği,
4. Risklerin yeterince dikkate alınmaması,
5. Kısa vadeli bir bakış açısı, geçmiş deneyimlerin yeni projelerde dikkate alınmaması,
6. Faaliyet odaklı (sonuç odaklı değil) uygulama ve planlama,
7. Doğrulanabilir olmayan proje çıktıları,
8. Yetersiz proje dokümanları olarak sıralanabilir.

Proje süreci yönetimin ile bu aksaklıkların ve eksikliklerin giderilmesi hedeflenmektedir.

Şekil 1’de proje süreci yönetim şeması çizilmiştir. Bu süreç proje fikrinin oluşumu, inceleme, planlama, finansman temini, uygulama ve değerlendirme olmak üzere 6 aşamalı bir süreçtir (Yurttaş vd., 2006).

Şekil 1: Proje Süreci Yönetim Şeması



2.1. Proje Fikrinin Oluşumu

Proje fikri bir ihtiyaçtan doğar, zihinsel değerlendirmelerle gelişir. Proje fikrinin oluşumunu tetikleyen birçok faktör olabilir. Bu faktörler; karşılaşılan sorunlar, gözlemler, yönlendirmeler, teşvikler, talimatlar veya finansal desteğin varlığı gibi faktörlerdir.

2.2. İnceleme

Proje için gerekli olan verileri derleme, analiz etme ve değerlendirme işlemidir. Bu aşamada Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı analiz metodu kullanılarak mevcut durum, paydaş, sorun, hedef ve strateji analizleri yapılır ve proje amaçları belirlenir.

2.3. Planlama

Belirli bir amacı gerçekleştirebilmek için ne, nerede, ne zaman, niçin, nasıl (5N), kim için, kim tarafından ve kaç paraya (3K), sorularının cevaplandırılması ve bu cevapların sistemli bir şekilde kaydedilerek bir proje belgesinin oluşturulmasıdır. AB projeleri değerlendirme formlarında kurumsal kapasite, metodolojik yaklaşım, bütçe ve maliyet etkinliği, yerel sahiplenme, sürdürülebilirlik, gibi kriterler dikkate alınmaktadır.

Planlama aşamasında dikkat çekilmesi gereken noktalardan biri de projenin sürdürülebilirliğidir. Sürdürülebilirlik, proje süresi sona erdikten sonra, yerel dinamikler vasıtası ile proje faaliyetlerinin ve yararlarının devam edebilmesidir. Bir projenin yalnızca sürdürülebilirlik kriterini **karşılması** o projenin başarılı olduğu anlamına gelir. Çünkü **sürdürülebilir bir proje, diğer tüm kriterleri karşılıyor demektir.**

2.4. Finansman Temini

Hazırlanan projeler için varlığı önceden bilinen kaynakların tahsis edilebilmesi için yapılan bir işlemdir. Kalite kriterlerine uygun olarak hazırlanmış projeler için finansman temini ihtimali çok yüksektir. AB hibe projelerinin finansmanı genellikle %50 öz kaynak kullanımı %50 ise hibe desteği ile sağlanır.

2.5. Uygulama

Tasarlanan 5N-3K öğelerinin hayata geçirilmesidir. Hedef kitlenin, yalnızca planlama aşamasında değil aynı zamanda uygulama aşamasında da söz sahibi olması, aktif rol alması ve katkı sağlaması gerekir.

2.6. Değerlendirme

Değerlendirme; herhangi bir konu ile ilgili nicelik veya nitelik bakımından bir yargıya varma işlemidir. Projelerde değerlendirme; Her düzeyde amaçların ne ölçüde gerçekleştirilebildiğini anlamak. Projenin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve gelecekteki çalışmalara ışık tutmak amacıyla yapılır. Değerlendirme; amaçlar ile sonuçların karşılaştırılması şeklinde yapılan bir işlemdir.

3. MANTIKSAL ÇERÇEVE YAKLAŞIMI

Mantıksal çerçeve yaklaşımı farklı seviyelerdeki hedefler arasındaki sebeplere ilişkin ilişkiyi, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının nasıl kontrol edileceğini ve proje kontrolü dışında kalan ve başarıyı etkileyecek hangi varsayımların ortaya konulacağını yansıtan bir yaklaşımdır. Mantıksal çerçeve yaklaşımı analiz ve planlama aşaması olmak üzere ikiye ayrılır ve aşağıda anlatacağımız içsel analizler yapılır. Yapılan bu analizler iyi hazırlanmış bir projenin yapı taşlarını oluşturur (<http://www.stgm.org.tr>).

3.1.1. Sorun Analizi

Mevcut bir sorunun çözümü bir projenin temel amacını oluşturur. Sorun analizi temel sorunların ne olduğunu tanımlamayı ve bu sorunlar arasındaki neden-sonuç ilişkisini ortaya koymayı hedefler. Bu analizin temel amacı yalnızca görülen problemin değil bu problemi ortaya çıkaran alt problemlerin de belirlenmesidir. Açık ve kapsamlı bir sorun analizi, proje hedeflerini geliştirmek için uygun zemin hazırlar. Bu aşamada bir sorun ağacı hazırlanarak değiştirmek istediğimiz sorun, bu sorunun kaynağı ve tarafların bu konudaki görüşleri belirlenir.

3.2. Paydaş (Stakeholder) Analizi

Mevcut sorun belirlendikten sonra bu sorunun en çok kimi etkilediği ve proje sonuçlarından en fazla kimin faydalanabileceğinin ortaya konulması gerekir. Paydaşlar proje ile ilişkisi olan kişiler, kurumlar ve kuruluşların hepsidir. Projeden doğrudan etkilenecek olanlar birincil paydaşlar, birincil paydaşlara hizmet sunmada aracılık edecek kuruluşlar ve destekçi kuruluşlar ikincil paydaşlardır. Değişimi yaratacak olan kuruluş ise temel paydaşlardır.

3.3. Hedef Analizi

Hedef Analizi, tanımlanan sorunlara paralel olarak amaçların belirlenmesi ve buna bağlı olarak amaçlar hiyerarşisinin (araç-amaç ilişkileri) oluşturulmasıdır. Hedef analizi yapılırken sorunlar pozitif olarak tekrar ele alınır. Projede yapılması gerekenler ve başarılması gerekenler ele alınır. Sonuçların

tutarlı olması için hedef ağacı oluşturulur. Her proje için, amaca erişimede hangi çıktılara gereksinim olduğunun tanımlanması gerekir.

3.4. Strateji Analizi

Strateji analizi mevcut imkânlar ve sınırlamaların belirlenmesi bu çerçevede amaçları gerçekleştirebilecek en uygun stratejinin seçilmesidir. Bu aşamada hedef ağacından arzu edilmeyen hedefler elenerek projeyi oluşturacak stratejiye karar verilir. Proje Genel Amacı ve Proje Özel Amaçları net olarak ifade edilerek, projenin kapsamı belirlenir. Bu aşamada birden fazla strateji belirlenebilir.

3.5. Mantıksal Çerçeve Matrisinin Hazırlanması

Proje yapısının iç mantıksal tutarlılığını (örneğin, araçların amaçlara uygunluğu) oluşturmak üzere; amaçlara bağlı doğrulanabilir başarı göstergelerinin, gösterge kaynaklarının, varsayımların, araç ve maliyetlerin genel olarak tanımlanmasıdır.

Mantıksal çerçeve, dört sütun ve dört satırlı bir matris içinde projenin temel yapısını oluşturur. Mantıksal Çerçeve matrisini oluşturmak için öncelikle mevcut durum ve sorun analizinin, paydaşlar analizinin, hedefler ve stratejiler analizlerinin tamamlanmış olması gerekir.

3.6. Kaynak Planlaması ve Bütçe

Projede belirlenen hedeflere ulaşabilmek için elimizdeki mevcut kaynaklarla fon kaynaklarından alacağımız toplam hibeden oluşur. AB projeleri genellikle %50 hibe destekli olup, projeler inşaat, Mal (Makine, Ekipman) ve danışmanlık giderleri ile desteklenir.

4. AB PROJE FORMATI

AB proje formatında Tarım Bakanlığına bağlı olarak yürütülen iki proje mevcuttur. Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARIP) kapsamında uygulanan Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı ve Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenme Projeleridir. Bu projeleri de örnek olarak tarım sektöründe AB formatında hazırlanacak bir projede bulunması gereken hususları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz (Anonim, 2007).

Projenin ismi: Projenin amaçlarını açıkça yansıtacak şekilde yazılmalıdır.

Proje alanı: Köy, Belde, İlçe veya İl olabilir. Kırsal kalkınma projelerinde yatırım yeri büyüdükçe proje değerlendirme aşamasında alınacak puan düşer.

Yatırım Konusu: Uygulanacak programın içeriğine uygun olarak her türlü tarımsal ürünün işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yatırımlar olabilir.

Bütçe: Detaylı bütçe cetvelleri hazırlandıktan sonra ortaya çıkan toplam bütçe üzerinden istenen hibe miktarı ve bunun toplam bütçe içerisindeki oranını açıkça belirtilmesi gerekir. Maksimum miktar ve oranlar proje başvuru çağrısında verilen oranlara uygun olmalıdır.

Projenin özeti: Projenin tasarımı bittikten ve mantıksal çerçeve hazırlandıktan sonra yazılmalıdır. Paydaş analizlerinde belirlenen hedef gruplar ve amaca ulaşmak için tespit edilen faaliyetler açıkça belirtilmelidir.

Projenin Uygunluğu: Projenin amaç ve önceliklerine uygunluğu, yörenin ihtiyacına uygunluğu, hedef grupların yaklaşık sayısı ve bu hedef gruplara uygunluğu bu aşamada açıkça anlatılmalıdır.

Faaliyetleri Detaylı Tanımı: Projenin ana ve alt amaçlarına ulaşabilmek için yapılacak faaliyetler maddeler halinde açıkça anlatılmalıdır.

Metodoloji: Proje hedeflerine ulaşmak için kullanılacak metodolojinin seçilmesi, bu metodolojinin gerekçelerinin açıklanması, proje ortaklarının ve ilgili kurumların proje faaliyetlerine katılım seviyelerinin belirlenmesi, proje uygulaması için teklif edilen ekibin hangi pozisyonlardan oluşacağı ve görev tanımları bu bölümde açıkça belirtilmelidir.

Süre ve Eylem Planı: Proje hazırlanırken bir takvim belirlenmeli ve başvuru çağrısındaki süre kısıdına uygun bir eylem planı hazırlanmalıdır. Eylem planında her bir faaliyetin hazırlama ve uygulamasını genel biçimde gösterecek kadar detaylı olmalıdır. Eylem planı esnek bir şekilde hazırlanmalı, faaliyetlerde beklenmeyen gelişmeler için ek süre düşünülmelidir.

Beklenen Sonuçlar: Proje tamamlandıktan sonra hedef gruplar üzerinde meydana gelecek değişiklikler, hedef grupların varsa ortakların teknik ve yönetim kapasitelerinin nasıl iyileştirileceği belirtilmelidir.

Sürdürülebilirlik: Proje sona erdikten sonra mali açıdan yatırımın kendini nasıl finanse edeceği ve projenin bitiminden sonra yatırım kurumsal olarak varlığını devam ettirebilecek mi açıkça ifade edilecektir.

Proje Ekleri ve Destekleyici Belgeler: Proje başvuru formu tamamlandıktan sonra projenin usul ve esaslara uygun olduğunun, başvuru sahibi ve ortaklarının uygun şartlara sahip olduğunun, teklifin teknik yapılabilirlik, yatırım faaliyetlerine uygunluk ve projeyi yürütecek kişilerin mali açıdan yeterli şartlara sahip olduğunun belgelenmesi gerekir. Dolayısıyla ayrıntılı bütçe tabloları (inşaat, mal alımı (makine, ekipman, malzeme), danışmanlık alımı ve öz kaynak kullanım tabloları, yatırımcının çiftçi kayıt sistemine kayıtlı olduğunu gösteren belge, yatırım yerinin sahiplik belgesi veya kira sözleşmesi, yatırımcının mali yapısını gösteren belgeler ve bilançolar, yürürlükteki mevzuatlar gereği alınması gereken izin ve ruhsatlar ek ve destek-

leyici belge olarak projede sunulur. Ayrıca proje ile ilgili teknik ve mimari çizimler de ek olarak sunulmalı, keşif ve metrajlarla tahmini maliyetler yapılmalıdır.

5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Ekonomik bir bütünleşme hareketi olan AB’de üyeliğe aday ülkeler “Katılım Öncesi Finansman” adı verilen mali araçlarla desteklenmekte ve böylece uyum süreci hızlandırılmaktadır. 10 Aralık 1999’da Helsinki Zirvesi ile tam üyeliğe aday ülke olan ülkemiz için yapılacak mali yardımlar Avrupa Akdeniz İşbirliği Programı (MEDA), Gümrük Birliği’nin Geliştirilmesi için Avrupa Stratejisi Programı, Ekonomik ve Sosyal Kalkınmanın Desteklenmesi için Avrupa Stratejisi Programı vasıtasıyla yapılacağı belirtilmiştir. Fakat bu gün bu destekler tek bir hukuki çerçevede altında toplanmış “Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for pre-Accession- IPA)” ile aday ülkelere ve potansiyel aday ülkelere destek sağlanmasına karar verilmiştir. Bu fon ile 2007–2013 dönemine kadar bu ülkelere 11.468 milyar € değerinde mali yardım sağlanacağı belirtilmiştir. IPA’nın en önemli bileşenlerinde biri ise kırsal kalkınma olarak belirlenmiştir. Türkiye’nin gerek Katılım Ortaklığı Belgelerinde (KOB) kırsal kalkınma ile ilgili taahhütleri gerekse kırsal kalkınma konusunda gelecekteki vizyonu mevcut fonların kullanımını açısından önemlidir.

Dolayısıyla gerek AB’nin bu kapsamda vereceği fonların kullanımını gerekse uluslararası diğer fonların etkin bir şekilde kullanımını uluslararası standartlarda proje hazırlama ve uygulamakla mümkündür. Bu projelere başvurmak için hibe programı başvuru rehberlerine uygun başvuru formları doldurulmalı, bu formlarda projenin amacı, hedef grupları, faydaları, bütçe dökümü, projenin beklenen çıktıları vb. detaylar usulüne uygun olarak yer almalıdır. Başvurular, teklif çağrısı için belirlenmiş son başvuru tarihine kadar ilgili kurum ve kuruluşlara teslim edilmelidir. Bu projelerde önerilen faaliyetlerin uygunluğunu, teklifler için yapılan çağrının hedefleriyle tutarlılığı, projenin niteliği, projenin sürdürülebilirliği ve maliyet etkinliğini projenin değerlendirme aşamasında dikkate alınacak hususlardır.

KAYNAKLAR

- ANONİM, (2006), DPT, Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013), Kırsal Kalkınma Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- ANONİM, (2007), Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARIP), Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı, III. Etap Başvuru Rehberi, Ankara.
- Ayyıldız, T., Açikel, S., Keskin A., Atsan, T., (1997), Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri, Atatürk Ün., Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No: 332, Erzurum.
- Erkuş, A., Rehber, E., (1985), Proje Hazırlama Tekniği, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayınları: 925, Ankara.
- Gösterici, H., Ormanoğlu, B., (2007), Avrupa Birliği "IPA" Mali Yardım Sistemi/2007-2013 Dönemi Uygulaması, Bütçe Dünyası Dergisi, Cilt 2, Sayı 25, s.101, Ankara.
- Tan, S., Dellal, İ., Tan, S.S., (2004), Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkilerinde Tarım ile İlgili Son Gelişmeler ve Tam Üyeliğin Türk Tarımına Etkileri, Atatürk Ün. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:18, Sayı1-2, s.439., Erzurum.
- Yurdakul O., (2007), Proje Hazırlama ve Değerlendirme, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları: 147, Adana.
- Yurттаş, Z., Atsan T., Keskin, A., (2006), Proje Süreci Yönetimi, Basılmamış Seminer Notları, Erzurum.
- <http://www.abgs.gov.tr>
- <http://www.dtm.gov.tr>
- <http://ec.europa.eu/enlargement>
- <http://www.ikv.org.tr>
- <http://www.stgm.org.tr>